

Fővárosi Ítéltábla

13.Gf.40.627/2009/6.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a 8. számú Ügyvédi Iroda (8000 Székesfehérvár, Távírda u. 2/A. III. em. 7. szám, ügyintéző: dr. Knizse Gyula ügyvéd) által képviselt B felperesnek, a Németh és Társa Ügyvédi Iroda (1214 Budapest, Erdősor u. 78. szám, ügyintéző: dr. Németh Mónika ügyvéd) által képviselt alperes ellen zálogjog érvényesítése iránt indult perében Fejér Megyei Bíróság 2009. október 5-én kelt 14.G.40.101/2009/9. számú ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizesse meg az alperesnek a felmerült első- és másodfokú perköltségét, amely 3.675.000 (Hárommillió-hatszázhetvenötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból és 900.000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetékből áll.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes az 1999. október 21-én kelt szerződés alapján kölcsönadott az U. C. Ingatlanberuházó Kft.-nek 75.000.000 forintot 4 éves futamidő mellett azzal, hogy a kölcsönt 2000. december 15-től kezdődően negyedévente 12 egyenlő részletben kell visszafizetni, a kamat évi 18 %, a kamatfizetés kezdő időpontja a kölcsön folyósításának a napja.

1999. december 13-án a felperes a kölcsönszerződés biztosítására jelzálogjogot alapított az az akkor az "E." Vegyes-kereskedelmi Kft., jelenleg pedig az alperes tulajdonában álló Velence, belterület 538/2 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlanra 75.000.000 forint és járulékai erejéig. A jelzálogjogot a földhivatal bejegyezte az ingatlan-nyilvántartásba.

A felperes a kölcsönszerződést 2002. szeptember 30-án felmondta, majd a kölcsön visszafizetése érdekében keresetet terjesztett elő, amelynek alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 14.G.15-04-040036/3. szám alatt kibocsátott és 2004. június 11. napján jogerőre emelkedett bírósági meghagyással kötelezte az adóst (akkori nevén „B.+B.” Kft.-t) 75.000.000 forint és ennek 1999. október 22-től 2001. április 28-ig terjedő időszakra járó, a mindenkori jegybanki alapkamat + 1 %-nak megfelelő mértékű ügyleti kamata, valamint 2001. április 28-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori költségvetési törvény szerinti késedelmi kamata, továbbá 1.400.000 forint perköltség megfizetésére.

A „B.+B.” Kft. adós 2006. szeptember 13-i hatállyal hivatalból törlésre került a cégnyilvántartásból.

A felperes 2006. november 13-án végrehajtás elrendelését kérte a bírósági meghagyás alapján a „B.+B.” Kft. ellen, azonban a kérelmét a Szabolcs-Szatmár-

Bereg Megyei Bíróság elutasította, mivel az adós már korábban megszűnt. Ezt meghaladóan elutasította a végrehajtási eljárás iránti kérelmet a jelen per alperesével szemben is. Döntését azzal indokolta, hogy a bírósági meghagyással befejeződött peres eljárás alapján adósnak nem tekinthető.

A felperes 2009. április 30-án kelt levelében jelezte az alperesnek, hogy a végrehajtás érdekében bírósághoz kíván fordulni. A levelet az alperes 2009. május 27-én átvette, és válaszlevelében a követelés elévülésére hivatkozott.

A felperes a keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest, mint dologi kötelezettet, a követelése zálogtárgyból való kielégítésnek a tűrésére, valamint perköltség megfizetésére.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a 2002. szeptember 30-i azonnali hatályú felmondással a kölcsön lejárttá és esedékessé vált, az elévülés a zálogkötelezettrel szemben is ezen a napon megkezdődött, így a követelés vele szemben 2007. szeptember 30. napján elévült. Az egyenes adóssal szemben a bírósági eljárás megszakította az elévülést, ezt követően vele szemben már csak a végrehajtási cselekmények eredményezhettek volna újabb megszakítást. A 2006 novemberében kezdeményezett végrehajtási eljárás iránti kérelem nem minősül ilyennek, mert ebben az időpontban az adós már jogutód nélkül megszűnt. A bírósági meghagyás 2004. június 11-i jogerőre emelkedésére tekintettel az egyenes adóssal szemben a követelés 2009. június 11-én elévült. Amennyiben a bíróság nem osztaná azt az álláspontot, hogy a zálogkötelezettrel szemben a követelés önállóan elévült 2007. szeptember 30-án, akkor az elévülés 2009. június 11. napjával állapítható meg. Utalt az alperes az 1/2007. számú Polgári jogegységi határozatra is. Nem vitatta, hogy a zálogkötelezett nem minősül mögöttes felelősnek, de hangsúlyozta, hogy amennyiben a követelés a főkötelezettrel szemben elévült, akkor elévült a járulékos kötelezettrel szemben is, miután a járulékos kötelezett hivatkozhat a főkötelezettet megillető elévülési kifogásra. A járulékoság azonban egyirányú abban az értelemben, hogy csak a járulékos

kötelezett helyzete igazodik a főkötelezett helyzetéhez, fordítva ez nincs így, a járulékos kötelezettrel szemben a követelés külön is elévülhet.

A Fejér Megyei Bíróság 2009. október 5-én kelt 14.G.40.101/2009/9. számú ítéletével kötelezte az alperest annak tűrésére, hogy a felperes a Velence belterület 538/2. hrsz. alatti ingatlan tulajdoni lapján III/2. alatt bejegyzett 75.000.000 forint és járulécai erejéig alapított jelzálogjoga alapján az 1999. október 21. napján kelt kölcsönszerződésből eredő, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 14.G.40.036/3. számú jogerős határozatában megítélt követelését végrehajtás úján kielégíthesse. Kötelezte az alperes, hogy a felperes részére 15 napon belül fizessen meg 900.000 forint perköltséget, valamint 500.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a felek egyező előadása alapján állapította meg és rögzítette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a kölcsönszerződésből eredő követelés, illetve az azt biztosító jelzálogjog elévült-e. Megállapította, hogy az elévülés kezdő időpontja a tartozás esedékessé válása, vagyis 2002. szeptember 30. napja. A főkövetelés vonatkozásában az adós ellen benyújtott kereset az igény bírói úton történő érvényesítésének tekintendő, ennek következtében az elévülést megszakította. A bírósági meghagyás következtében az elévülés megszakadása nem a határozat jogerőre emelkedésével, hanem az abban foglalt teljesítési határidőnek az elteltével állapítható meg, mivel azt megelőzően végrehajtásnak sem lehetett volna helye, így az elévülési idő 2004. június 27. napján újra kezdődött. Ezt követően az elévülést csak végrehajtási cselekmények szakíthatták meg, és a 2006. november 13-án előterjesztett végrehajtási lap kiállítása iránti kérelem ilyennek tekinthető, mert a következőes bírói gyakorlat szerint olyan eljárási cselekmény, amely a végrehajtani kért követelés mielőbbi kielégítését célozza. Ebből a szempontból nem az a releváns, hogy a végrehajtási kérelem alapján az eljárás megindítására sor került-e, amiként annak sincs jelentősége, hogy a végrehajtás eredményre vezetett-e. Erre tekintettel az elévülés 2006. november 13-án ismételten megszakadt.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a zálogjog, mint a követelést biztosító mellékkötelezettség a főkötelezettség jogi sorsát osztja, ami azt is jelenti, hogy önálló, a főköveteléstől független elévülése kizárt. A főkövetelés vonatkozásában az elévülés megszakadása tehát azt is eredményezi, hogy a mellékkötelezettség megszűnése, illetve önálló elévülése sem állapítható meg. Az alperes által hivatkozott jogegységi határozat rendelkezéseit a jelen ügyben analógia útján sem lehetett alkalmazni, mert azok kifejezetten a mögöttes felelősségre vonatkoznak.

Az elsőfokú bíróság nem osztotta azt az alperesi álláspontot sem, hogy a zálogkötelezett alperes, mint passzív jogalany szerepel a kötelemben, így vele szemben a teljesítésre, illetve a kielégítés tűrésére irányuló felszólítást joghatályosan kézbesíteni nem lehetett. Amennyiben pedig a fentiek szerint nem lett volna megállapítható a főkövetelés elévülésének a megszakadása, a felperes által az alpereshez eljuttatott felszólítás az elévülést megszakította.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte annak megváltozását és a kereset elutasítását elévülés miatt. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a hivatkozott jogegységi határozat - annak ellenére, hogy a mögöttes felelősségről szól -, a jelen perben is irányadó abban a részében, hogy a Ptk. 327. §-ának (1) bekezdésében foglalt nyilatkozatok címzett nyilatkozatok, amelyek vele szemben csak akkor szakítják meg az elévülést, ha hozzá vannak címezve. A mögöttes felelős és a zálogkötelezett között releváns azonosság a járulékoság, és a jogegységi határozat is a járulékoságból vezeti le, hogy az elévülést a főkötelezettel szemben megszakító jogcselekmények nem szakítják meg az elévülést a mögöttesen felelős személlyel szemben. A járulékoságból következik az is, hogy amennyiben a követelés a főkötelezettel szemben elévült, akkor elévült a járulékos kötelezettel szemben is, miután a járulékos kötelezett hivatkozhat a főkötelezettet megillető elévülési kifogásra. A főkövetelés megszűnése vagy elévülés esetén tehát már a járulékos kötelezettek sem vonhatók felelősségre. A járulékos kötelezettel szemben a követelés külön is elévülhet, és a járulékoságból nem következik, hogy mindaddig, amíg a főkötelezett felelőssége

fennáll, addig a járulékos kötelezett felelőssége nem évülhet el. Vitatatta az alperes, hogy a felperes 2006. november 13-i végrehajtási lap kibocsátása iránti kérelme a végrehajtási eljárásról szóló 1994. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) alapján végrehajtási cselekménynek minősülhet. A jogalanyisággal nem rendelkező személlyel szemben előterjesztett bármilyen kérelem ugyanis joghatás kiváltására alkalmatlan. Az elévülés anyagi jogi jogintézmény, ezért sem támasztható alá az az érvelés, hogy egy nem létező személlyel szemben előterjesztett eljárási kérelem joghatályos végrehajtási cselekménynek lenne tekinthető. Utalt az alperes arra is, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes pontosan tisztában volt vele, hogy az adós a végrehajtási kérelem előterjesztésekor már nem létezett, a bírói gyakorlat pedig a Ptk.-ban leírt elévülést megszakító cselekményeket nem engedi kiterjesztően értelmezni. Mindezek alapján a fenti magatartás, mint végrehajtási cselekmény nem eredményezhette az elévülés megszakadását. Utalt az alperes arra, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem sem szakítja meg az elévülést, ha azt a bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasítja (BH2007. 229). Nem értett egyet az alperes azzal sem, hogy a bírósági meghagyás jogerőre emelkedésétől számított 15 napos határidő elteltével kezdődött újra az elévülés, figyelemmel arra, hogy a Ptk. szerint az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezésével veszi újra a kezdetét.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult annak helyes indokai alapján. Ezt meghaladóan kiemelte, hogy a dologi kötelezettel szemben a bírósági meghagyás ellenére is csak írásbeli felszólítással, illetve jelzálogból való kielégítés tűrésére irányuló per keretében tudta érvényesíteni követelését. Az elévülést a dologi kötelezettel szemben a pert megelőző írásbeli felszólítás, majd a perindítás feltétlenül és kétségtelenül megszakította.

A fellebbezés megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az elévülés körében kifejtett jogi álláspontja lényegével és ebből eredően az érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet.

A Ptk. zálogjogi szabályait utoljára a 2000. évi CXXXVII. törvény módosította átfogóan, ezen törvény 6. §-a értelmében azonban a vonatkozó rendelkezéseit csak a 2001. január 1-jei hatálybalépése után megkötött zálogszerződésekre kell alkalmazni, ezért a jelen ügyben a Ptk. korábban hatályos rendelkezései az irányadók, melyek között a 251. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a zálogjog alapján a jogosult a pénzben meghatározott vagy meghatározható követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból - törvény eltérő rendelkezése hiányában - más követeléseket megelőző sorrendben kielégítést kereshet, ha a kötelezett nem teljesít. A Ptk. 262. § alapján a zálogtárgyból való kielégítés - ha jogszabály kivételt nem tesz - bírósági határozat alapján végrehajtás útján történik.

A zálogjog - szemben a Ptk.-ban szabályozott egyéb szerződést biztosító mellékkötelezettségekkel - dologi jogi biztosíték, amely mint ilyen, abszolút hatályú, ami azt jelenti, hogy mindenki - a zálogszerződés megkötését követően a zálogtárgyon jogot szerzőket is beleértve - köteles tűrni, hogy a jogosult a zálogtárgyból a követelését kielégítse. A dologi kötelezettet a zálogszerződésből eredően szintén csak ez a tűrés kötelezettség terheli, vele szemben a jogosult az adós nem teljesítése esetén sem követelheti a teljesítést. A zálogjog jog ugyanakkor járulékos kötelezettség, ami egyebek mellett azt jelenti, hogy a zálogtárggyal való felelősség terjedelmét az a kötelezettség határozza meg, amelynek biztosítására a zálogtárgy szolgál. Ez a járulékokosság sajátos módon érvényesül a főkövetelés elévülésével kapcsolatosan.

A Ptk. 324. §-ának (1)-(2) bekezdése alapján a követelések öt év alatt elévülnek, ha jogszabály másként nem rendelkezik. A főkövetelés elévülésével az attól függő mellékkövetelések is elévülnek. A főköveteléstől független mellékkövetelések elévülése a főkövetelést nem érinti.

A Ptk. 268. §-ának (1) bekezdése szerint a jelzálogjog megszűnik, ha a követelés elévül.

A jelzálogjog a korábban kifejtettek szerint a főköveteléstől függő mellékkövetelésnek minősül, azonban a Ptk. az elévülés tekintetében az általánostól - az egyéb ilyen jellegű mellékkövetelésektől (pl. kamat, foglaló, bánatpénz) - eltérő módon szabályozza, ugyanis a főkövetelés elévülése a jelzálogjog tekintetében nem az elévülés, hanem a megszűnés jogkövetkezményét vonja maga után. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Ptk.-nak ezen speciális szabályozásából az is következik, hogy a jelzálogjog önállóan nem évülhet el, mert mindaddig, amíg a főkövetelés érvényesíthető, érvényesíthető a jelzálogjog is, azaz a jogosult eldöntheti, hogy a személyi vagy a dologi kötelezett, vagy mindkettő ellen fordul, a főkövetelés elévülésével pedig a jelzálogjog megszűnik. Mindezek alapján a jelen ügyben a főkövetelés elévülését kellett vizsgálni.

A Ptk. 326. §-ának (1) bekezdése alapján az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált. A 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása - ideértve az egyezséget is -, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést. A (2) bekezdés alapján az elévülés megszakadása, illetőleg az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik, a (3) bekezdés szerint pedig ha az elévülést megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg.

A Fővárosi Ítéltábla osztja az elsőfokú bíróságnak a felek által sem vitatott azon álláspontját, hogy a jelen ügyben az elévülés kezdő időpontja 2002. szeptember 30-a, és az adós ellen benyújtott kereset az igény bírói úton történő érvényesítésének tekintendő, ennek következtében a kereset az elévülést megszakította. Nem értett egyet viszont azzal, hogy a kibocsátott bírósági meghagyás következtében az elévülés kezdete a teljesítési határidőnek az elteltével állapítható meg, mert a Ptk.

327. §-ának (2) bekezdése ezt kifejezetten az eljárás jogerős befejezéséhez köti, vagyis az elévülési idő 2004. június 11. napján újratekintendő.

Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy ezt követően az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakíthatták meg, figyelemmel arra, hogy a Ptk. ezzel kapcsolatos fenti szabályával összhangban a Vht. 57. §-ának (1) és (4) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el, és a végrehajtási jog elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja. A Fővárosi Ítéltábla nem ért egyet azzal a megállapítással, hogy a 2006. november 13-án előterjesztett végrehajtási lap kiállítása iránti kérelem ilyen cselekménynek tekinthető. Ehhez ugyanis nem lehet elég az, hogy a kérelem a végrehajtani kért követelés mielőbbi kielégítését célozza, hanem alkalmasnak is kell lennie arra, hogy legalább az erre irányuló eljárást megindítsa, mert csak a végrehajtás elrendelésének eredményeképpen nyugszik a végrehajtási jog elévülése mindaddig, amíg az eljáró végrehajtó a végrehajtást foganatosítja. Helyesen hivatkozott ebben a körben az alperes a BH2007. 229 sz. eseti döntésben közzétett bírói gyakorlatra.

A fentiekben kifejtettekből az következik, hogy a főkövetelés a bírósági meghagyás 2004. június 11-i jogerőre emelkedését követő öt év elteltével, vagyis 2009. június 11-én elévült, ezen a napon pedig a főkövetelést biztosító jelzálogjog megszűnt, a felperes arra igényt nem alapíthat, ezért a 2009. június 27-én előterjesztett keresete megalapozatlan.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésében foglaltak szerint megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és 239. §-a alapján kötelezte a pereszes felperest az alperes javára perköltség fizetésére, amely a 900.000 forint fellebbezési illetékből, valamint az alperest képviselő ügyvédnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdésében meghatározott ügyvédi munkadíjából áll.

A fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján történt.

Budapest, 2010. április 23.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Sándor Ottó s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül:
bíróági tisztviselő